

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI:

DR. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRS: TARCSAFALVI ALBERT.

TARTALOM:

A szociális asztalról.	113	Érdekes házasságkötés. — A ha-	
A hadiárva. Boros Gy.	114	rangok. — Új tábori lelkész. —	
„Az Ur ez.” Ürmösi József.	115	Göncz Zsuzsika. — Elhunyt. —	
A mi katonáink.	117	234-ik, 235., 236., 237. — Confe-	
Gyászbeszéd. Csiki Gábor.	119	rens tartozás.	122—124
Nők világa. Az elhagyottak. Ébert		Nyilatkozat. Ürmösi József.	124
Andrásné.	121	A Dévai Dávid Ferenc imaház Arany-	
Egyházi és iskolai mozgalmak. Fe-		könyve.	126
renc József. — Kövári Endre. —		Nyilvános köszönet.	127

Az Unitárius Közlöny ára 5 kor.

A D. F. E. örökös alapítói.

168. Bereczky Lajos Rava
 169. Györfi István ig.-tanító Hsztmárton
 170. Úrmsöy Jenőné Bencur Elza Klvár
 171. „Iréнке emlékére“ Molnár Ákos és neje Hadik Irénke.
 172. Káli Nagy István emléke 40 kor.
 173. Peck Emil Ágost Budapest
 174. Tanka Béla Kövend
 175. Derzsi Géza hősi halott emléke
 176. Andrasz Arpád pénzt. Brassó
 177. Sinczky Géza áll. fög. tanár Nagysz.
 178. Székely György gondnok eml. „
 179. Szentgyörgyi János gond. Nagysz.
 180. Pataktalvi Gergely neje és fia eml. Nagyszeben.
 181. Árkosi Tamás lelkész Nagyszeben
 182. Farkas Albertné Boros Piki
 183. Kovács József tanító Kolozsvár
 184. Budapesti egyházközség
 185. Sándor Jenő főerdőmérnök
 186. Czupor Miklós hős emléke.
 187. Pausperli Károlyné sz. Fekete Eszter Bpest.
 188. Faluvégi Aron p. ü. tanácsos Bp.
 189. Unitárius Nők Szövetsége Szentgerice.
 190. Sándor Géza lelkész Siménfalva
 191. Dr. Hajós Béla 140 kor. Bpest.
 192. Baczilla Sándor Aradkövi.
 193. Baczilla Sándorné „
 194. Baczilla Balambér „
 195. Dr. Pázsint Mihályné és Pista eml.
 196. Bágyoni Unit. Nők Szövetsége.
 197. Csongvay Dénesné, Csép Vilma
 198. Csongvay Dénes ig.-tanító főhadn.
 199. Dr. Albert Anna tanár
 200. Dr. Albert Margit orvos
 201. Hadházy József és neje Kele Ida emléke.
 202. Hadházy Sándor pénztárnok
 203. Szinte Sándorésneje Hadházy Janka
 204. Rend Domokos emléke
 205. Ferenczy Lajos Felsőrákos
 206. Béla István és Ferenc emléke
 207. Egy elesett hős emlékére. Göncz I.
 208. Kriza Sándor emlékére. Kriza Ágn.
 209. Mezey Dezső kjegyző Mezőszengyel.
 210. Alsójárjai egyházközség.
 211. Sebestyén Artur és neje Bp. 150 k.
 212. Fizéli Alajos, Keszthely.
 213. Haller Rudolfné, Kolozsvár.
 214. Óváriné Göncz Ágnes, S.-Szentgyörgy.
 215. Solymossyné Raffaj Irma emléke 300 K.
 216. Gál Györgyné sz. Pál Borbála emléke.
 217. Gál Miklós és neje Lipkay Mária emléke.
 218. Egyházközség Szentgerice.
 219. Ifj. Báró Daniel Lajos
 220. Báró Daniel Ferenc
 221. Dr. Gyulay Tibor Budapest.
 222. Váry V. Sinczky Julia emlékére.
 223. Almási Ferenc takp. ig. Torockó.
 224. Dr. Balogh Gy. Balogh Jánosné Borbély Judith nevében.
 225. Varga Zsigmond unitárius lelkész és neje Lőrinci Lidia emléke.
 226. Kócs András kjegyző Felsőszék
 227. Ifj. báró Daniel Lajosné Gyöngyössy Berta.
 228. Kolozsi Dávid Ferenc ifj. egylet Kato Klára emlékére.
 229. Máthé Lajos ny. k. tanító és ének. vezér emléke.
 230. Máthé István hősi halott emléke.
 231. Guráth Béláné Bodnár Erzsi urnó.
 232. Mórítz Mártonné Vári Eszter emléke.
 233. Jakab Gézáné emléke.
 234. Bece Jankó m. kir. honv. hadnagy emléke.
 235. Szigethyné Albert Anna emléke 200 K.
 236. Tordáttalvi Halmágyi Sándor budapesti kir. tábl. bíró emléke.
 237. Halmágyi Gábor kir. kultur főmérnök Brassó.
 (Folytatjuk.)
 248. K. Weress László és neje K. Nagy Berta, Kolozsvár.
 300-ik alapító: Névtelen.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI:
DR. BORÓS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRS:
TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 5 korona. Egyes szám ára: 50 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel, egy évré 2 koronát, a lapért 3 koronát, összesen 5 koronát fizetnek. Örökös alapítói díj 100 korona. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

A szerkesztő asztaláról.

A nők szavazati jogát leszavazták a férfiak. Féltik tőlük a hazát, féltik a családi békességet. Nekünk úgy tetszik, hogy ez amolyan aesopusi farkas és bárány perlekedés. Az ordas szidja a szegény báránykát, hogy fölzavarta a vizet, holott még csak inni akar belőle. Hát vallják meg a leszavazó honatyák, hogy ők a nőt nem becsülik semmire. A fakanál nélkül nem tudják elképzelni a munkás nőt, a többit pedig csak a léha korzózásból ismerik. Ennek a magyar felfogásnak — fájdalom — igen keleties íze van!

*

Ha áll az a tétel, hogy férfi sorsa a nő, kétségtelen az is, hogy olyan a nő, a milyenné a férfi formálja. Ha a nő léha, megbizhatlan, könnyelmű, munkátlan, azért olyan, mert a férfi nem szereti az érdes kezű, nehéz járásu, napsütötte nőt. Ha a férfi nem akar jogot adni a nőnek, bevallja, hogy nem akarja szaporítani versenytársait. Tudja, hogy a nő pontos, kitartó, szilárd akaratu, szorgalmas és bátor is tud lenni, mihelyt alkalma van rá. Vajjon miért énekelte Petőfi: magyar hölgynek születni nagy és szép gondolat!

*

A legszebb leányt, drága anyanyelvünket is olyan sors érte, a milyen a magyar nőt. Útszélen hagyták a futva tova rohanó vitézek, hadd tapossa, lökdösse minden járókelő, jött-ment, de azért örök igazság marad: nyelvében él a nemzet.

A hadiárva.

A háboru első esztendejekor azt mondtuk: Ápoljátok a cserfát, mert sok koszorut kell fenni leveléből a hősök emlékére. Most már tudjuk, hogy nemcsak az elhunytak követelik tisztelő hálánkat, hanem az életben maradtak is. A hősi halott nem elégszik meg a homlokára font koszorúval, hanem azt izeni, hogy árván maradt gyermekeit öleljük kebelünkre.

Ezelőtt egy évvel még boldogan írta két kis egyházközségünk papja, hogy az ő hivei közül nem esett el senki. Ma már bizonynal vége a boldog érzésnek. Helyébe lépett a gyász és annak nyomában sarjadjik az aggodás a gyám nélkül maradt öreg szülőért, az özvegy hitvesért, az árva kis gyermekekért.

Megrendülve gondolunk arra az 500 kis gyermekre, akik még nem érték el életük 6. évét s már árvák apa nélkül. Félve forgatjuk elménkben a kérdést: vajjon mellettük van-e az özvegy édesanyja, vagy megúnta a várakozást és más valakinek lett a felesége. Talán az új anyaság is megkezdődött immár és a hős apa gyermeke teljesen árva és elhagyott. Boldogok leszünk, ha megnyugtathatjuk, hogy ilyen szerencsétlenek nincsenek. De tudjuk, hogy 500-an vannak azok a nagyobbacska fiúk és leányok, akik a hat éven felül vannak, iskolába is jártak, dolgozni is tudnak. Csak azt nem tudják, hogy mi lesz velök ezután.

A felséges királyné asszonytól elkezdve, le a körjegyzőig egy hatalmas férfi- és nőtábor van felállítva a hadiárvák védelmére és tovább nevelésére.

Ugy érezzük, hogy a magyar nemzet szerető szíve megnőtt. Ugy tudjuk és látjuk, hogy minden jó ember érti már mekkora nagy becse van a gyermeknek. Az utcán hányódó, az ajtó küszöbén siránkozó, az éhezve tántorgó kis gyermek a jövő katonája, az új nemzedék édesanyja, a gyülekezet papja, a majdani iskola tanítója, a főváros és a többiek iparosja, a nemzet gazdaságának munkása. Gyermekek nélkül olyan az ország, mint az a tölgy, melynek csak kérge él még, mert belsejét megörölte a féreg. Gyermekek nélkül nincs vidámság, nincs boldogság, nincs reménység.

Szeressétek a gyermeket. Kétszeresen szeressétek a hadiárvát. Osszátok meg vele szívetek jobbik részét. Csináljatok embert belőle. Nyissátok utat előtte. Segítsétek élethez, megélhetéshez, pályához.

Most mutassátok meg, hogy emberek vágytok, hogy érezni tudtok.

Mindenki válasszon magának egy hadiárvát, hogy egy se legyen jó barát és gyámolító nélkül.

Küldjétek őket a hadiárvák iskolájába és ne engedjétek, hogy gyámoltalanul és tudatlanul hányódjanak ajtóról-ajtóra!

Boros Gy.

„Az Ur ez.“

(Elnöki megnyitó az Udvarhelykőri Dávid F. Egyletben.)

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Csak nem akarnak elmulni, megszűnni már ezek a szomorú, gyászos, véres napok, melyek minden nap szorongó aggodalommal töltik el lelkünket.

De én úgy érzem, hogy ezekben a szomorú napokban is velünk van az Isten. Bár e háború sokaknak lelkében megingatta az Istenben vetett hitet, mégis azt is ki merem mondani, hogy a hittel és bizalommal telt és ebben élő szívek még mintha inkább hallgatnának az atyai szeretet hívó szavára, mint a békeség csendes napjaiban. És ez így van jól ker. gyülekezet, így van jól pedig azért, mert nekünk keresztényeknek arról illik tanubizonyságot tenni, amit az apostol a római gyülekezethez írt levelében (VIII—38, 39.) így fejez ki: „...*Bizonyal elhittem, hogy sem élet, sem halál, sem hatalmasságok, sem magasság, sem mélység el nem szakaszthat minket az Istennek szerelmétől, mely vagyon a Jézus Krisztusban.*“

Ez a mi erősségünk — ker. hallgatóság — Istennek szerelme az Ur Jézus Krisztusban vagy is az ő tudománya által való istenismeretben. Az az édes atyai szeretet, melyet legelsőbben, legtisztábban, legigazabban és minden időkre legérvényesebben a Jézus Krisztus hirdetett és örökségül reánk hagyott. Kiválóan talál erre ref. vallásu testvéreink egyik templomi dicséretének e pár sora:

„Ennél drágább és jobb kincs
Még a menyországban sincs.“

De ha ez csakugyan olyan drága kincs, hogy van az, hogy e világ nem látja meg?

E kérdésnél — ker. hallgatóság — az evangéliumnak egyik szép jelenete idéződik fel gondolatomban. Azok között a lelki látások és jelenések között, melyekben Jézus egyénisége a tanítványok lelkében újból és újból visszarajzolódik, igen érdekes „*az utolsó halászat*“ jelenete.

A tanítványok együtt vannak a nagy események után azon a helyen, honnan történt az elhívás: „*Kövessetek engem.*“ A Genézaret-tő hullámzó hajjai sok régi kedves emléket idéznek gondola-

taikban. Egyszer csak úgy estefelé így szól Simon Péter: „*Elmegyek halászni.*“ Mondának neki a többiek is: „*Mi is elmegyünk veled.*“ De a halászat nem sikerül, egész éjszakán át semmit sem fogtak. A hajnali derengő fél-homályban, úgy tetszék nekik, mintha a parton megállott volna a mester, a Jézus! „*De nem ismerék meg.*“

Mindaddig míg fel nem ismerték a Jézust, míg a szeretett tanítvány ajkára nem jött a szó: „*Az Ur ez,*“ míg eszükbe nem jutott hajdan tett utasítása „*evezz a mélyre,*“, sikertelen volt a halászat, de azután, a halaknak sokaságával telt meg a háló.

Ker. hallgatóság! Tengeren uszik a mi élethajónk is, a bánat, a könny, a vér tengerén. Ej van körülöttünk is, a szeretetlenség sötét éje. S ha hajnalodnék is, nem akarjuk észrevenni, hogy Jézus nemes alakja ott áll, e vér és gyász tenger világpartján, szomoruan. Pedig míg ezt észre nem vesszük, míg nem akadnak közöttünk is szeretett lelkes tanítványok, kik felismerjék, hogy „*az Ur ez,*“, hiábavaló minden ígykezetünk.

Ezért nem látja, nem tudja észrevenni ez a mi világunk azt a drága kincset, mely örökségünk nekünk a Jézus evangéliumában.

Ez a mi szomorú világunk bűne.

A tanítványok egyikéről az van írva, hogy midőn meghalotta, hogy Jézus áll a parton, kiugrott a hajóból és a vizen uszva sietett, hogy hamarabb érjen a Jézushoz.

Nekünk is voltak hithőseink, kik ilyen merész bátorsággal siettek a Jézus Krisztushoz. Dicső reformátoraink, kik felismerték Krisztus evangéliumának szépségét. Az, hogy ők és elődeink más-más hittételekben foglalták össze a róla való tudományt és ismereteket, nem zárja ki azt, hogy mi unitáriusok is tisztelettel meg ne hajoljunk nevük, emlékezetük és munkálkodásuk előtt, tudva és értékelve azt, hogy ők mindnyájan az emberiség lelki haladását, tökéletesedését célozták, mint a Jézus Krisztus jó vitézei.

Csakugyan — mélyen tiszt. hallgatóság — e kis egylet, melynek lobogójára a Dávid Ferencz vallásalapítónk neve van felírva s mely lobogónak hordozása ezen egyházkörben ez időszerint személyemre bízott, én e megbízatást abban a tudatban és meggyőződésben teszem, hogy e kis egylet munkálkodása nem merülhet ki az alapító nevének kultuszában, sem a multban végzett munkája ismertetésében. Azt tiszteletben tartva, ebbeli érdemét elismerve arra kell törekedjünk, hogy hol, mit és mennyit tehetünk az ő előre törekvő munkás, haladó, bátor szellemében, az emberi lélek boldogulása, haladása érdekében.

Ugy képzelem e kis egyletünket, mint a drótnélküli szikratávíróknak egyik felfogó készülékét. Az eszméket és gondolatokat világgá bocsátják, a felfogó készülékek működésbe jönnek. De mi

a felfogó gondolatokat, eszméket cenzurázzuk. Megvizsgáljuk, mit mond hozzá Dávid Ferencünk? Mit tenne az ő bátor, haladó szel-
leme? S ha érezzük, gondoljuk, hogy a jóváhagyás záradékát mon-
daná rá, az eszmét szolgálatunkba fogjuk. E szellemi, gondolatot
felfogó készülékünket e vallásos érzéséről és buzgóságáról előttünk
kedves sz. . . . i gyülekezetünkbe hoztuk el, hogy az Isten imadá-
sában a Jézus tanításainak követésében lelkünk összedobbanjon.
Hiszem, hogy az itt elhangzó eszmék és gondolatok sziveket és
lelkeket fognak felüdíteni, vigasztalni s érezni fogjuk, hogy a Jézus
nyomdokain járva Istenben bizni a legnagyobb kincs.

Ürmösi József.

A mi katonáink.

Szentkirályi Ferenc.

1855—1918.

Szentkirályi Ferenc oly kiváló egyéniség volt, hogy a már
közölt rövid nekrologgal nem elégedtünk meg. Be kell pillantanunk
szép és dicsőséges pályafutása részleteibe is. Aug. 5-én lesz 63 éve,
hogy Gyagyban született. Szép vagyonnal rendelkező uri szülői első-
rendű nevelésben részesítet-
ték. Első oktatását a hely-
beli unitárius lélkész, híres,
nevézetes Ferenczi Józseftől
nyerte, Székelykeresztúrt az
unitárius gymnáziumban Ma-
rosi Gergely vezetése alatt
folytatta. Az élénk eszü,
kedves fiut tanárai és ta-
nulótársai nagy szeretete
vette körül. Marosvásárhelyt
folytatta és Segesvárt fe-
jezte be.

A katonai pályára lépett
18 éves korában a nagysze-
beni kadett iskolában. 1878-
ban lépett ki az iskolából és
azonnal beosztatott a Bosz-
nia okkupációjára induló ez-
redbe. Több ütközetben részt vett és megbetegedett. 1879-ben lett

hadnagy s ebben a minőségben szolgált az ország különböző városaiban. Főhadnagy lett és 1886-ban honvédség szervezősekor átlépett a honvédekhez.

1887-ben vette nőül kovásznai Kovásznay Saroltát, kivel élete végéig boldog házasságot élt.

Mint új házas Kolozsvárt lakott és itt élénk részt vett a társadalmi életben.

Minden állomásán nagy buzgósággal végezte katonai teendőit. Főlebbvalói elismeréseinek egész sorozata tanuskodik kitünő katonai érenyeiről. 1900-ban őrnaggyá, 1904-ben alezredessé, 1908-ban ezredessé léptették elő.

Mikor bátyja Árpád meghalt 1904-ben már kezdett gondolkodni, hogy visszatér az ősi kuriába. 1908-ban nyugalomba lépett. Erdemei elismerésül a király a katonai érdemkereszttel tüntette ki.

A kard helyett a szántóvassal kezdett dolgozni. A most már polgári embert a társadalom különböző rétegei azonnal igénybe vették. Az unitárius egyház megválasztotta a Főtanács, majd a Képviselő Tanács tagjává, megválasztotta a székelykereszturi főgymnázium felügyelő gondnokává. Örömmel fogadta a bizalmat s katonás pontossággal és lelkiismeretes buzgósággal részt is vett minden munkában. Az új főgymn. építése felügyelő bizottságát ő vezette. Oly híven járt el, hogy talán egyetlen téglát sem helyeztek el nélküle. Az ő neve méltán disziti az épület emléktábláját.

Udvarhelymegye is igénybe vette. A megyei törvényhatósági bizottságnak és majdnem mindenik szakbizottságának tagja volt, ugyszintén a szkereszturi képezde igazgató tanácsának.

Mindenik bizalmi állást örömmel és lelkesedéssel töltött be. Kereste, mert szerette a munkát. Ennek lett áldozata, mert mihelyt kitört a háboru 1914-ben, azonnal jelentkezett szolgálatra. Kinevezték a csikszeredai hadtápszázlóaly parancsnokává. Mikor az ellenség hazánkba betört ő is a Pflancer Baltin-féle hadseregbe lépett, a harcérre vonult és élénk részt vett Bukovina első fölszabeditása munkájában, mint zászlóalyparancsnok. A nehéz harcéri munka, a téli hadjáratok megviselték egészségét annyira, hogy kénytelen volt visszatérni nyugalomába. A Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki őfelsége.

Örvendezett, hogy újból is szolgálhatott hazájának, de ezzel vége szakadt élete csöndes nyugalmának, mert betegen tért haza s a betegség állandóan megmaradt söt gyomorbaja fokozódott. A f. évben légesöszervi bántalmak léptek föl, mellhártyagyuladással súlyosbodtak. Három havi nehéz szenvedés végleg kimerítette az erős, edzett szervezetet.

Szentkirályi Ferenc 1918. június 4-én elhunyt. Özvegye és

egyetlen fia Kálmán gyászolja, de székely társadalmunk érezi a hiányt minden téren, hol munkás kézre volt szükség. Mindenkinek fáj, hogy a bölcs, az erős, a tiszta jellemű, a nemes gondolkozású férfit akkor veszíti el, mikor munkát, segítséget, építést várt tőle. Hányadik áldozata ennek az eszét vesztett és eszébontó háborúnak! Tiszteljük és áldjuk emlékét a jó és derék embernek!

Gyászbeszéd.

Árkosi **Dr. Kis Ernő** főhadnagy hősihalott, szívem szerinti barátom ravatala mellett: **Csikí Gábor** kolozsvári lelkész.

Vigasztalni és könnyeket törölni volna hivatásom e ravatal mellett, de a sötét gyász ráborult az én lelkeimre is, fájdalom szorítja össze szívemet s a könnyeket visszafojtani olyan nehéz... Ernő barátom hát tőled kell búcsuznunk? Hiszen egy pár nappal ezelőtt még együtt beszélgetünk nagy tervekről, szép programmról, boldog eszményekről. Jaj, de jött a borzalmak királya, a szívek örök ellensége, a sötét halál s csontkezeivel mindent kegyetlenül keresztülhúzott. A terv, mint könnyű felhő, légbeszállt, a remény, mint álom, meghiusult. Te elmentél s mit magad után hagytlál: egy nagy sötét üresség, egy fájó emlékezés a téged szerető szívekben.

Koporsód mellett az ész megáll, a szív összeszorul s a keblekben egy kínos kérdőjel támad: hát miért, miért kell tőled elválnunk, miért kell téged oly hamar elveszítienünk? Édes hazánk oltárán égő, szent áldozat voltál, de számunkra, szülőid, iskolánk s egyházunk számára még mindig csak reménység. De milyen szép, milyen boldog remény! Boldog volt a szülői szív, mely gyermekének érzett téged, boldog volt az, ki barátjának tudott, boldogok voltunk mi abban a sok-sok ígéletben, mellyel becsületes munkára, tettekre vágyó lelked megajándékozott. Oly értéket, oly kinséget veszíteni el, mely számunkra még csak ígélet és reménység volt — az a legkínosabb, tépő fájdalom. Remények összeomlása: rettenetes sorstragédia! Derékban kettétört sudar, virágjában elhervadt nyár, zsengejében elfagyott vetés: szívetrázó rejtély! Az ész megáll, a szív összeszorul s a kínzó rejtélyt ki fejt meg? Ki gyógyítja meg a szülők szívét, ki törli le a baráti könnyeket?

Nézzetek az eszmény csodás hatalmát. Mily lángoló lelkesültséggel tör a nemes cél felé, melyet tiszta öntudata s az Úr megmutattak neki. Csodás látásokat látott, látta az életértéket s az keblében eszménnyé szépülve, őt megigézte és magával ragadta. Jobbra: sötét, komor sziklák merednek elébe, megdöbbenve áll a hős egy percig, de élő példák villannak lelkében — a becsületes

törekvés megtalálja jutalmát! S e tudat új és eleven erő forrása s tovább halad Isten segédelmével. Balra: kísértőkkel találkozik, hanem az imádság elűzi azokat, emelkedik a hős, hogy a törekvésből siker, a reményből valóság, a vágyból teljesülés legyen. Az eszmény hatalma alatt nagyra nő: az ész tiszta, a szív meleg, az akarat nemes. A szülők boldogok, a tanítók büszkék s a barátok együtt örvendeznek vele. Az *alma mater* visszakéri azt, mit neki adott s ő lelkesül és boldog, hogy a muzsák és erények iránti szeretetébresztéssel másokat is boldogíthat, a jövő nemzedéket nevelheti. De titkosak az Úr útjai, tervei kiszámíthatatlanok: a programmba elsőnek új pontot írt. A négy folyó mentét, a hármashegy alját, hősök vére, milliók föláldozása, multak szenvedése és dicsősége, magyar testvérek reménye, imája és szerelme által hazává szentelt földet veszély dörgi körül, létjogát vitatják, támadják a magyar hazának. Csaba vezér vitézsége, a székely honszerelem csodás lobot vetett s testvérével együtt ott égett a haza oltárán. — Oh pedig még élni akart, élni, mint a magyar nemzeti kultúra bajnoka, élni a szülőkért, barátokért, egyházért, hazáért. A hazáért kardot forgatott büszkén, bátran, mert az honfiumi kötelesség, de finom lelkülete úgy vágyakozott már a muzsák csendes hajlékába. De a programmnak csak az első, csak a később betoldott pontja teljesült s aztán máris megszakadt a test szerinti élet. Árkosi Dr. Kiss Ernő nincs a földön többé. S visszatekintve az életre, melyben a hölcsőhöz a koporsó emberi ítéletünk szerint igen közel esett: ti mit mondotok a rövid életről? Ugy-e, hogy egy tragédiának gondoljátok, melyben nincsen kiengesztelődés, melyből kimaradt a katharxis, vagy talán egy félbeszakadt hőskölteménynek tartjátok, vagy talán az egész egy rettenetes rébusz, mert nem értitek a korai halálban Isten szándékát? — Csituljanak a háborgó szívek! Isten nem üz kegyetlen játékot. Mi emberek itt a földön összetört remények fölött könnyeket hullatunk, jó gyermeket, hü barátot, szépséges jövőndőt siratunk, de Isten titokzatos világában rettenetes vég, nagyszerű beteljesedés. Senki sem vesz búcsút itten, míg pályáját meg nem futotta. Hitem világánál egy nagyszerű életet látok, életet, melynek hatását sir és koporsó el nem zárhatja.

Ki eszmények alá állítja földi életét, maga is eszménnyé nemesedik, eszménnyé, melynek nincs temetése, mely kiül a sir, a koporsó fölé, újból és újból megelcvenedik a visszaemlékezésekben, eszményé, mely a szellem suggestiv erejével nevel, továbbhat s elvégzi a munkát, mit míg testben volt el nem végezhetett. eszménnyé, mellyel belenő a halandó ember az örökkévalóságba, Drága halottunk emléke, mint nevelő tényező, mint élő eszmény nevelni fogja az ifjúságot, beszélni fog a honfiumi kötelességről, a muzsák szépségéről, az erények dicsőségéről, a becsület jutalmáról.

Nem, nem vesztettük egészen el őt! Drága örökséget hagyott; hagyott egy áldott emléket, mely itt fog világítani keblünkben, egy nemes példát, egy szép tanítást, hagyott szivetekben egy holtig tartó fájdalmat gyászoló szülők és testvérek. De fájdalmatokban megszületik az örökélet hite, a viszontlátás mennyei reménye s ti áldani fogjátok azt a jobbot, mely ha áld, ha sújt, egyaránt javunkat munkálja. Jertek boruljunk rá ez atyai kézre, imádkozunk...

Csiki Gábor,
kolozsvári lelkész.

Nők világa.

Az elhagyottak.

— Irta: Ébert Andrásné. —

Szép őszi alkonyat volt. A fák ágai már hullatták sárga leveleiket. Minden olyan csendes és kihalt, mintha a természet is téli nyugovóra készülne. Egyszerre csak hangos gyermek hangok reszkettek meg a levegőt. Kedves, vidám csicsergő gyermek hangok.

A menhely kertjébe játékra gyűltek össze a kis apróságok. Kisebb-nagyobb csoportokra oszolva azon tanakodtak, hogy mit is játszanak!? Végre egyik legtekintélyesebb, akire a kisebbek mindig mint vezetőjükre tekintettek, azt ajánlja, hogy játszanak szembekötösdit. Jó, jó kiáltják az apróságok, de kinek kössük be a szemét?! Talán a félszeg Jancsinak, avagy a hülye Pistának? Nem, nem, legjobb lesz ha olvasunk s aki utoljára marad, annak bekötjük a szemét. Így aztán hangosan, énekelve mondták, hogy Ádám Éva volt a kertben. . . Amíg itt nagyban folyt a játék, két kis leány az egyik padon összebujva beszélgetnek. Olyan szomorú mindkettőnek az arca, vajjon mi fáj kis szívüknek oly nagyon. Talán kikaptak valamiért, avagy nem szabad nekik a többivel játszani? Nem, nem, egyik sem. A kis feketeszemű Katica ma, amikor sétálni voltak látta, hogy egy szép uri kis lány nagy babával a kezében futott a mamája után és kiáltotta, hogy Anyuka, Anyuka éni is megyek Anyukával. Ezen tanakodott a két kis leány, hogy nekik miért nincs Anyukájuk? Hiszen ők is olyan kis gyermekek, mint az a másik. És ezeknek a többieknek is, akik itten játszanak ne volna mamájuk? Pedig — mondja sirva Katica — úgy fáj a szívem amikor láttam, hogy azt a kislányt megis csókolta a mamája. Engem soha sem csókol meg senki. Mondd csak Mariska neked

sínes mamád? És miért nincs? Mariska valamivel nagyobb volt és okosabb. Ő már tudta azt, hogy nekik nem szabad anyai szeretet és csók után áhitozni, komolyan a helyzetet a maga rideg valóságában tárta fel, amikor azt mondta, hogy mi elhagyott gyermekek vagyunk.

Látod, én sem tudom, hogy hol van anyám és apám. Hanem hülye Pistának a multkor is itt volt a mamája. Azt mondják, hogy nagyon szegény a mamája, szolgál és nem tudja Pistát eltartani! Többeknek közülünk van mamája, de nekem nincs, én még soha sem láttam. Azt mondja a szakácsnéni, én hallottam, amikor rám mutatott és mondta, hogy ez a kis lány olyan elhagyott épen, mint az árva madár. Tegnap is hoztak ide egy kicsi babát, azt mondják egy kapu alatt találtak. Látod nem csak neked nincs mamád, hanem közülünk soknak.

Igen, igen, de minket nem szeret senki, engem még nem csókolt meg senki.

Dehogyan nem, a gondnoknéni és gondnok bácsi, az apó nénikék mind szeretnek minket.

Ezzel megnyugodott a két kis lázadózó. Végre vacsorára csengettek s a játszadozó gyermekek nagy zajjal haladtak be az ebédlőbe, köztük a két kis padon ülő leánykával. A kis Katicának azért mikor lefeküdtek, tudja Isten miért könnyes volt a párnácskája.

Egyszer az igazgató főorvos összehívta az összes gyermekeket és megkérdezte, hogy kinek volna kedve falura menni. Kis Katica és Mariska azonnal jelentkeztek s még többen is. Így indult utnak mintegy harminc főből álló kis csapat falura, családi melegséget, szeretetet keresni. Az állomáson a papnéni várta őket. Hamar elhelyezte a kis vendégeket, Katicának könnyes arcokáját látva, őt magához vette. Így jutott olyan családi körbe, amelyben fellelte azt az anyai szeretetet, amelyet kis háborgó lelke óhajtott. S ha az utcán látták védelmezőjüket, kezét csókolták, amiért nekik is juttatott abból a nagy szeretetből, ami csak egy anyai szívből honol. Soha, soha többé nem érezték magukat elhagyottaknak.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Ferencz József püspök úr aug. 4-én a torockói egyházközségben vizsgálatot tart Kovács Kálmán számvevő segítségével.

Kővári Endre festő meghalt aug. 3-án. (Lapzárta után.)

Érdekes házasságkötés történt július hó 9-én Brassóban. Lázár Irénke, Lázár Lajos máv. felügyelő kedves leánya, néhai Serester Sándor kőkösi unitárius lelkész unokája esküdtött örök

hűséget Paulun Erik königsbergi születésű porosz hadnaggyal. Az egyházi szertartást Kovács Lajos brassói lelkész végezte a helyzethez mért alkalmi beszéddel a ref. templomban nagyszámu, előkelő közönség jelenlétében. Az ifju pár Königsbergbe utazott. Háboru után — ha az Úr megőrzi a férjet — kökösi lakosok lesznek, hol szép birtok vár rájuk. Isten áldása legyen házassági szövetségükön.

A harangok sok toronyban elnémultak, de a harangügy még mindig foglalkoztatja a hatóságokat. A datki egyház harangját requirálták, de szerencsésen visszamaradt, ellenben az olthévizinek nyomaveszett, a magyarsárosi harang visszakerült a hívek nagy örömére.

Uj táborilelkész: A cs. és kir. kiegészítő parancsnokság Csiki Gábor kolozsvári vallástanár-lelkésznek táborilelkésszé kinevezését megküldötte s egyelőre Marosvásárhelyre rendelte, de reméljük Kolozsvárt fog szolgálni. Itt már hőven kivette részét ebből a munkából, mert a f. évben még minden héten eltemetett egy unitárius katonát. Értesülésünk szerint Nagy Béla táborilelkészt Marosvásárhelyről Erzsébetvárosra helyezték.

Göncz Zsuzsika meghalt július 18-án a szülői háznál Székelyszentmiklóson. Szokatlan dolog, hogy lapunk leánynevet gyászkeretbe foglaljon. G. Zs. ezt megérdemli, mert ő volt az egyház első gépirója, de meg azért is, mert papné volt. A már régen elhált Varga Dénes frászkosi lelkész *elvált özvegye* volt. Mennyi fájdalom ebben a szokatlan két szóban! Az okos, szorgalmas és mindenben ügyes asszony nem hagyta el magát, már csak azért sem, mert anya volt. Kolozsvárra jött, munkát keresett és kapott. Jó sorsa az egyházi irodára vezette. Itt az egykori papné sokféle hasznos ismeretét jól értékesítette. Püspökétől kezdve mindenki szerette és becsülte. Neki egyetlen törekvése Zolti fiának fölnevelése volt. Gyenge szervezete volt s a mult télen föllépett betegség elragadta sokak őszinte fájdalmára. Szülői: Göncz Karoly lelkész, neje és testvérei iránt őszinte részvéttel vagyunk.

Elhunyt Kriza Gyuláné sz. Arringer Gizella, a nagynevű Kriza püspök fiának özvegye Beszterczén fia, dr. Kriza János vm. árvsz. ülnök házánál, türelemmel viselt hosszas szenvedés után, fia és leánya Kovács Lajosné Kriza Ilona és gyermekeik fájlalják a jó anyát és nagyanyát.

234-ik. Visszajárnak, velünk időznek ők is, akik réges-régen elhagytak. „A napok egymásnak“ nemesak az Ur dicsőségét hirdetik, hanem az ember jó és hűs emlékeit is visszaidézik. 1918. július 16-án 12 esztendeje hunyt el Bede János ny. isk. igazgató katona fia: *Bede Jankó* m. kir. honv. hadnagy. Ezóta talán ő is hősi halott volna. Azért jól esik az apának, hogy emlékét fölüjtva megörökítse.

100 K-át adott a Dávid Ferencz-egyletnek. Óhajtjuk, hogy a harc-
térén vitézkedő többi gyermekében leljen megnyugtató boldog-
ságot.

235. Albert Dénes és neje Szigethy Berta urnő Kolozsvárt régóta ismeretesek arról, hogy gyermekek nem lévén, a hozzájuk tartozó rokonok gyermekeit sajátjuk gyanánt nevelték és gondozták. Most egy ilyen nevelt leányok lesújtó és gyászos halála tette próbára nemesen érző szívöket. Szigethy Istvánné Albert Anna nevelt leányuk, váratlanul elhalt. Koszorúmegváltás címen árva lányok segítségére 200 K alapítványt tettek a Dávid Ferencz-egyletnek *Szigethy Istvánné* táblabíróné *Albert Anna* emlékére koszorúmegváltás címen. Fogadják őszinte részvétünket a kedves és szeretett nő halála fölött.

236. József Lajos esperes.

237. helyre beérkezett egy száz koronás alapítvány, de további tájékozás nélkül. Kérjük azt a kedves alapítót, akinek nevét nem jegyezhetjük föl, szíveskedjék értesíteni a szerkesztőt.

Conferens tartozás. Az unitárius egyház számadásaiban 1856 óta szerepel ez a — ma idegen hangzású kifejezés. Azt jelenti, hogy az 50-es években az unitárius gyzáziumokat be akarta zárni az osztrák absolut kormány. Az akkori egyházi vezetők, főleg Káli Nagy Elek főgondnok és Mikó Lőrinc buzgó vezetése alatt a mentéshez fogtak és összeirtak mintegy félmillió koronát. Nagyrésze ígeret volt, de vagy az aláírók vagy utódaik kifizették. Egy ilyen kifizetésről adunk örvendetes hirt. Csongvay Károly is egyik conferens volt. Aláírt 420 K-t, de nem fizethette. Most fia, Dr. Csonvay Lajos marosköri lelkes felügyelő-gondnokunk fiui kegyelettel és egyházas buzgósággal kifizette a tőkét összes kamataival együtt 722 K 40 f. összegbe. Ugyszintén a kereszti 5-ik osztályra tett ígeretét is. A fiut tiszteljük, az atyára kegyelettel emlékezünk.

Nyilatkozat.

Kedves Szerkesztő Úr!

Szives tisztelettel kérem alábbi soraimnak becses lapjában helyet adni:

Az unitárius lelkészek „továbbképző tanfolyama“ I-ső ciklusáról való beszámoló tudósítással kapcsolatban, „*Jelen Volt*“ predikációmért nagy szeretetlenséggel „*kipécézt*“ a mult hónapi számban e lap olvasói előtt.

A tárgyilagoss és nyílt kritikától nem félek, de az ilyen alattomos

eljárással szemben védekezniem kell. Hogy mily szeretetlen eljárás vezette „Jelen Volt“-at, mutatja az, hogy beszédemet úgy tüntette fel, mint amely a hazafiság és nemzetköziségről szól, holott ez csak $\frac{1}{6}$ részét ha tette beszédemnek. Én „*evangéliumi kereszténységünk és a jövő békéjéről*“ szoltam, de ezt felületesen elhallgatja és a neki nem tetsző rész miatt „kipécéz“ akkor, amikor háborus nemzetköziségben élünk és én a jövő békés nemzetköziségről tettem említést.

Kijelentem, hogy én nem a gratulációkért vagy a többség olesó tapsáért beszéltem, régi gyepüt törtem és kigyómarásban volt részem. De az új ugaron is találkoztam 3—4 megértő munkatárssal, meleg kézszorítással és egy mesteri szent csókolással, mely nekem megnyugtató, biztató szolgál a „Jelen volt“ többség hazafiaszkodásával szemben. Mert csuf dolog, mikor valakik a hazafiságot ki akarják bérelni. Én hazámat tettekkel, népünk javának munkálásával szerettem és szeretem, nem a nemzeti tradíciók hangoztatásával. De e mellett nem szégyeltem és nem szégyelem a Krisztus evangéliumát. S ha a többség nevében bíráló és megzavart lelkű „Jelen Volt“ több „*emberszeretettel*“ olvasná a Krisztus evangéliumát, közelebb jutnánk egymás megértéséhez és a zavaró momentumok is eltűnének.

Az érdeklődőknek nyomtatásban megjelenendő beszédemet készséggel meg fogom küldeni, hogy elolvasás után ítélhessenek.

Melyé után a Ntisz. Szerkesztő urnak maradtam

őszinte tisztelettel:

Ürmösi József.

A *Nyilatkozatot* teljes szövegével adjuk, de néhány észrevételünkkel megtoldjuk, addig is, míg a beszédet olvashatnók. Ü. J.-nek melegen gratulálnánk, ha azzal kezdette és folytatta volna, amit „Nyilatk.“ végén bírálójától követel: „*több emberszeretettel*“. Az embert szeretve, a bíráló eljárását nem tartaná „szeretetlennek“. Mi úgy ítéltük meg, hogy a tudósító az egész „tanfolyammal“ meg volt elégedve, tehát az Ü. J. beszédének is $\frac{5}{6}$ részével. Nem vonja kétségbe Ü. J. sem a kritika jogosultságát ott, ahol nem értünk egyet az íróval, vagy az olvasóval. De a külön véleményátalattomosnak és kigyómarásnak nem minősítjük, még akkor sem, ha az nem tetszik nekünk.

A mai emberirtás látszólag letaposta a gyepüket, de tényleg megerősítette a nacionalizmust. Bármily nagy dolognak látszik a világpolgárság eszméje, a hazátlanság kenyerére senki sem vágyik.

De minél tágasabbra nyílik kebelünk, annál több szeretet fér el benne s ebből juttassunk a mi atyánkfiainak is, hogy a magunkét az övékkel erősítve tárhassuk ki kebelünket távolabb eső mások előtt.

Szerkesztő.

A Dévai Dávid Ferenc imaház Aranykönyve.

(Tizenharmadik közlemény. — A megelőző megjelent az 1915. nov. számban.)

Gvidó Béla esperes 342. számú gyűjtőive Dicsőszentmárton: Unitárius egyházközség Dicsőszentmárton 21 K 24 f. Unitárius egyházközség Radnót 3 K. Unitárius egyházközség Ádamos 5 K 84 f. Unitárius egyházközség Szőkefalva 2 K. Unitárius egyházközség Segesvár 2. Unitárius egyházközség Bethlenszentmiktós 10 K. Unitárius egyházközség Küküllődombó 4 K 20 f. Unitárius egyházközség Erzsébetváros 2 K 40 f. Unitárius egyházközség Balázsfalva 2 K 30 f. Unitárius egyházközség Magyarsáros 5 K 30 f. Unitárius egyházközség Magyarszentbenedek 8 K 32 f. Unitárius egyházközség Harangláb 2 K 49 f. Unitárius egyházközség Deésfalva 10 K. Gvidó Béla esperes Dicsőszentmárton 10 K.

Lőrinczy István esperes 18. sz. ive Székelykeresztur: Lőrinczy István esperes Székelykeresztur 2 K. Benedek Mihály tanító Székelykeresztur 1 K. Unitárius templom karácsonyi gyűjtése Székelykeresztur 6 K 50 f. Unitárius templom gyűjtése Székelykeresztur 32 f. Győrfi András ny. esendőr Székelykeresztur 1 K 14 f. Népbank Székelykeresztur 2 K. Agrárbank Székelykeresztur 2 K. Husvéti persely Székelykeresztur 5 K 10 f. Pünkösti persely Székelykeresztur 5 K 30 f.

Id. Br. Daniel Lajostól adomány 100 K.

Dr. Polgár Imrétől adomány 1 K.

Alsó-felsőszentmihályi unitárius lelkész 323. sz. gyűjtőivén: Alsó-felsőszentmihályi unitárius egyházközségtől adomány 25 K.

Halmágyi János unitárius lelkész 391. sz. gyűjtőivén Nyáradgálfalváról többektől adomány: Halmágyi János unitárius lelkész 5 K. Zsigmond Mihály földbirtokos 5 K. Fekete Dániel földmivelő 50 f. Csiki Albert földmivelő 20 f. Ifj. Keresztesi Zsigmond földmivelő 20 f. Csiki István földmivelő 10 f. Id. Marton Mihály földmivelő 10 f. Ifj. Fekete Sándor földmivelő 10 f. Ifj. Kovács István földmivelő 10 f. Id. Csiki Adrás földmivelő 10 f. Csiki M. József földmivelő 10 f. Kilyén István földmivelő 10 f. Csiki Mihály Józsefné földmivelő 12 f. Szabó Gábor földmivelő 10 f. Fekete

Mózes Károlyné földmivelő 20 f. Csiki Mózes földmivelő 10 f. Id. Zsigmond István földmivelő 50 f. Kádár János földmivelő 20 f. Fekete Domokos földmivelő 20 f. Fekete Jenő földmivelő 10 f. Ifj. Csiki András földmivelő 20 f. Ifj. Zsigmond István földbirtokos 2 Korona.

Nyilvános köszönet. A homoródjánosfalvi unitárius egyház-község 1914-ben elhasadt kisebb harangja helyett újat öntetett. Az új harang árát a hívek adták össze önként a következőkben: Kincses László 10 K, Kiss György 10 K, ifj. László Dénes 10 K, Bálint Zsigmond 10 K, ifj. Kelemen Mózes 10 K, László Miklós 10 K, Darkó Pál 10 K, id. Mezei Dénes 10 K, Mezei Hektor 10 K, Vas András, Vas László András, id. László Károly, Balog András, id. Sándor András, László Albert, Sándor Dénes, László András, László Mózes, Vas Domokos, ifj. Jobb János, Varga Ferenc, id. Jobb János 10—10 K, Csoma Zsigmond, Csoma József, Szász Ferenc, Szász Mózes, Barabás Aron, Sándor Zsigmond, Varga Mózesné, Sütő Lajos, Kelemen László, Benedek Ferenc, Hegyi József, Jobb Mózes, Szabó Dénes, Sándor Ferenc, László Bálint, László Rebi, Forró András, László Domokos, id. Kelemen Mózes, Sárdi Mózes, Szabó Sándor, Márkos József, Geréd János, László Sándor id., Kapás Károly, Vas György, Barabás Dénes, Varga János, Márkos Jakab, Jobb András, Jobb Ferenc 5—5 K, Gergely Mózes, Szász Mózes id., Kelemen Lőrincné 3—3 K, Gergely Ferenc, Fábricz Ilka, Kovács György, Vas Mózes, Szentannai Zsiga, Lőrincz Ferenc, Hegyi Jakab, Sándor Mózes, Vas Dénes, id. László Ferenc, Kátó Gábor 2—2 K, Uzoni Regina, Vas Józsefné, Szász Jánosné, László Dénes, Mészáros Dénes, Benedek Dénes, Szilágyi Teréz, Szentannai Mózesné 1—1 K, Benedek Mózes 25 K, Kis Bénéám 20 K, Márkos András 100 K, Kisgyörgy Sándor Zsombor 1 K, Péter Sándor Városhalva 2 K, Gergely János Szentpál 2 K, Varga Lajos Segesvár 6 K, Kiss Sándor Kolozs 20 K, dr. Kiss Jenő Fogaras 20 K. A háború elszólitotta tornyunkból a szép új harangot, de megőrzi aranykönyvünk az adakozók nevét.

Benedek Mózes és neje László Mária urvacsorai kenyeret adtak 1914-ben minden ünnepélyes alkalommal 5 K értékben, Kincses László lelkész és neje Molnár Piroska urvacsorai bort adtak 1914-ben husvétkor 250 K, Sándor Zsigmond urvacsorai bort adott karácsonykor 2 K értékben.

1915-ben. Benedek Mózes gondnok és neje László Mária urvacsorai kenyeret adtak ez évben minden ünnepies alkalommal 8 K 20 f., Kisgyörgy Bénéám és neje Hátszegi Rebeka urvacsorai bort ajándékoztak husvétkor 2 K 80 f., Bálint Mária urvacsorai

bort adott pünkösztör, Bálint Eszter őszi hálaünnep alkalmával, Mezei Hektor és neje László Vilma karácsonykor 2·80—2·80 K értékben. Egyházközség urvacsorát vett tagjai perselybe ajándékoztak 20·26 K-t, Konfirmált növendékek „Konfirmációi Emlék-alap” javára adományoztak 16 K-t, Sigmond József lelkész az egyházközség templom-alapja és fakepe-alapja javára külön-külön 50—50 K-át.

1916-ban. Benedek Mózes gondnok és neje László Mária urvacsorai kenyeret adtak ez évben minden urvacsoravétel alkalmával 8 K, Jobb András és neje urvacsorai bort adtak husvétkor 4 K, Sándor Juliska urvacsorai bort adott pünkösztör 4·50 K, Sigmond József lelkész urvacsorai bort adott őszi hálaünnepen 9 K, Márkos Andrásné sz. Mezei Juliánna urvacsorai bort ajándékoztott karácsonykor 10·60 K értékben, Benedek Mózesné sz. László Mária urasztali kellékekhez 2 drb. pohártöröltöt adományozott a 2·50, összesen 5 K értékben. Az egyházközség urvacsorát vett tagjai perselybe ajándékoztak összesen 13·80 K-t.

1917-ben. Benedek Mózes és neje László Mária urvacsorai kenyeret adtak ez évben minden urvacsoravételkor 12 K, Sigmond József lelkész urvacsorai bort ajándékoztott őszi hálaünnepre 12 K, id. Sándor András urvacsorai bort ajándékoztott karácsonykor 15 K értékben. Márkos András fakepe-alap javára 100 K, Kisgyörgy Bénéiam fakepe-alap javára 10 K, Barra Sándor jegyző Hdaróc Orgona-alap javára 100 K, Kiss János máv. hiv. Brassó Orgona-alap javára 2·35 K, Egyházközség urvacsorát vett tagjai perselybe adakoztak 18·23 K-t. Fogadják a kegyes adakozók e helyen is szives ajándékaikért az egyházközség hálás köszönetét. Homoród-jánosfalva, 1918. január 1-én. *Sigmond József*, unitárius lelkész.

A szerkesztő nagyon kéri lelkész aít, sziveskedjenek a nyugtázásból az ismétléseket és minden fölöslegest kihagyni. Kevés a hely és nagyon drága.

